

PRESSMATERIJAL

Muzej likovnih umjetnosti
Europska avenija 9, 31000 Osijek
www.mlu.hr

Valpovački vlastelini Prandau-Normann

(22.3. – 30.6.2018.)

PRESSKONFERENCIJA

četvrtak, 15. ožujka 2018.

OTVORENJE IZLOŽBI

četvrtak, 22. ožujka 2018.

Likovna baština

*Arhivska baština
Valpovačkog
vlastelinstva*

*Bibliofili, kolekcionari i
donatori*

Svakodnevni život

MLU Muzej
likovnih
umjetnosti
e-mail: mlu@mlu.hr
tel: 031 251 280

DAOS | Državni arhiv
u Osijeku
e-mail: dao@dao.hr
tel: 031 207 240

 muzej
slavonske
DSIJEK
e-mail: mso@mso.hr
tel: 031 250 730

Muzej
Valpovštine
e-mail: pausakm@net.hr
tel. 031 650 428

Na tragu (raz)otkrivanja baštine slavonskoga plemstva, baštinske ustanove Osijeka i Valpova predstavljaju izložbeni projekt –*Valpovački vlastelini Prandau-Normann* – izlaganjem vrijedne muzejske i arhivske građe obitelji Hilleprand von Prandau i von Normann-Ehrenfels. Muzej likovnih umjetnosti, Muzej Slavonije, Državni arhiv te Muzej Valpovštine izlažu građu valpovačkih vlastelina pohranjenu u brojnim zbirkama kroz tematske cjeline: *Likovna baština Prandau-Normann, Valpovački vlastelini Prandau-Normann– bibliofili, kolekcionari i donatori, Arhivska baština Valpovačkog vlastelinstva, Svakodnevni život.*

Muzeološka koncepcija izložbe, uz jasno definirane tematsko-sadržajne cjeline, ima i zajedničku izvedbenu realizaciju kroz jedinstvenu uvodnu legendu te dizajn samoga postava. Bogata građa valpovačkih vlastelina, umjetnička, arhivska, graditeljska, numizmatička, kulturno-povijesna, knjižnična i glazbena, izložbom i katalogom, prvi će puta na ovaj način biti predstavljena javnosti, oslikavajući izniman segment naše kulturne baštine.

Obitelj Hilleprand von Prandau upravljala je Valpovačkim vlastelinstvom, odnosno posjedom, 164 godine, a zatim upravu nad tim posjedom preuzima obitelj von Normann-Ehrenfels, koja je njime upravljala do njegove konfiskacije 1945. godine. Obitelj Hilleprand von Prandau poduzimala je različite aktivnosti na unapređenju gospodarstva na Vlastelinstvu, odnosno posjedu. Pri tome su mijenjali organizaciju posjeda kako bi omogućili njegovu bolje funkcioniranje i privređivanje. Obitelj von Normann-Ehrenfels nastavila je održavati posjed preuzevši ga posljednjih desetljeća njegova postojanja. Obje obitelji nastojale su dio prihoda uložiti u unapređenje školstva na valpovačkom području. Obitelj Hilleprand von Prandau uložila je početkom 19. stoljeća dio vlastelinskih prihoda u izgradnju kazališne zgrade te sve do polovine stoljeća brinula o troškovima njezina održavanja. Obje obitelji omogućile su svojim djelovanjem, tijekom više od dva stoljeća, društveni, kulturni, obrazovni i gospodarski razvoj valpovačkoga područja.

I danas Valpovčani rado pričaju o *svojim grofovima*. Baruni Prandau i grofovi Normann sloveli su kao velike mecene, donatori i dobrotvori, podržavali su rad brojnih zaklada, udruga te su vršili patronat nad svim župama Valpovštine i Miholjštine i ponekim institucijama, prvenstveno onima kulturnoga karaktera. Preseljenjem iz Beča, tada jednim od najvećih gradova i kulturnih centara svijeta, u maleno opustošeno Valpovo, obitelj Prandau donosi duh bečke elite. Uređivali su

vlastelinstvo i omogućavali njegovu funkcioniranje; gradili su ceste, škole, crkve, a gospodarski je vlastelinstvo vrlo napredno; jedno od rijetkih gotovo potpuno samoodrživih posjeda koje je redovito bilo i modernizirano. Praćenje trendova osjetno je i u likovnoj zbirci obitelji u kojoj se nalaze neka od najvećih umjetničkih imena Monarhije. Zaista, umjetnost je na valpovačkom dvoru bila vrlo cijenjena, a zanimljivo je da je obitelj Prandau tu ljubav zauvijek utisnula i u obiteljski grb.

Segment izložbe u **Muzeju likovnih umjetnosti** prikazuje likovnu baštinu Valpovačkih vlastelina, privatnu obiteljsku zbirku koja se nalazila u valpovačkom dvorcu. Kroz njih koncept izložbe je zamišljen da prikaže stil života jedne imućne plemićke obitelji, elitističkog stila života u kontekstu malene lokalne sredine. Značaj umjetničkih zbirki slavonskih plemićkih obitelji neupitan je, ova umjetnička djela jedna su od najznačajnijih segmenata fundusa institucija koje ih pohranjuju nakon konfiskacije 1945. godine. Zbirka Prandau-Normann sastoji se uglavnom od importa, pretežno bečkih, a domaći umjetnici pojavljuju se tek u drugoj polovici 19. stoljeća. U svim plemićkim zbirkama, tako i u privatnoj zbirci Prandau-Normann, pretežno su zastupljeni portreti članova obitelji. Povodi naručivanju portreta bili su razni, njima su se obilježavali značajni obiteljski događaji ili su naručivani kao uspomena na člana obitelji.

Te kvalitetne umjetničke narudžbe nam pomažu razumijevati ukus obitelji; njihove navike i stil života kojega su na i oko posjeda vodili je ostavio traga i na lokalnoj sredini koju, uostalom, i fizički oblikuju i grade.

Zahvaljujući nekoliko generacija obitelji na izložbi likovne baštine Valpovačkih vlastelina u Muzeju likovnih umjetnosti mogu se vidjeti djela inozemnih imena Johanna Michaela Rottmayra, Ephraima Hochhausera, Johanna Antona Zitterera, Friedricha Amerlinga, Carla Rahla, ali i domaćih Josipa Franje Mückea, Huga Conrada von Hötendorfa, Bele Čikoša Sesije, Vladimira Becića, Jose Bužana, Mencija Klementa Crnčića, Mate Celestina Medovića i Dragana Melkusa.

Muzej Slavonije u zbirkama Povijesnoga odjela, Odjela umjetničkoga obrta, Numizmatičkoga, Etnografskoga te Odjela knjižnice čuva brojne predmete vrijedne obiteljske ostavštine, a njihove članove uistinu i možemo nazvati Bibliofilima, kolekcionarima i donatorima.

Sačuvana ostavština obitelji Prandau-Normann u Muzeju Slavonije svjedoči danas o životu i navikama vlasnika Valpovačkog vlastelinstava, njihovim interesima,

društvenim usmjerenjima, oslikavajući život ovoga područja tijekom više od dva stoljeća.

Jedna od najvrjednijih sačuvanih obiteljskih knjižnica u nas, s gotovo deset tisuća bibliografskih jedinica, te glazbena, ponajviše rukopisna građa, numizmatička zbirka koju je grof Rudolf von Normann-Ehrenfels darovao tadašnjem Gradskome muzeju etnografska građa, iznimna kartografska zbirka, predmeti umjetničkoga obrta: namještaj, ukrasni predmeti fotografije, slike, dokumentarna građa... dio su bogate riznice valpovačkih vlastelina pohranjene u Muzeju Slavonije i, po prvi puta, na ovaj način prezentirane javnosti.

Državni arhiv u Osijeku, u svom dijelu sudjelovanja u ovoj izložbi s četiri lica, iznosi na svjetlo dana izbor dokumenata i drugih zapisa iz svoga fundusa, koji čine arhivski fond Valpovačkog vlastelinstva u razdoblju od 1727. do 1945. godine.

Arhivski fond Valpovačkog vlastelinstva obuhvaća samo dio arhivskoga gradiva koje je nastajalo tijekom života i djelovanja plemićkih obitelji Hilleprand von Prandau i von Normann-Ehrenfels. Premda taj fond po svojoj naravi i provenijenciji pripada skupini osobnih i obiteljskih fondova, tek manji dio zapisa koji se u njemu čuvaju sadrži one dokumente koji bi predstavljali pravi osobni i/ili obiteljski arhivski fond s osobnim dokumentima, privatnom korespondencijom, osobnim i obiteljskim uspomenama, rodoslovljem, osobnim i obiteljskim bilješkama i slično. Očuvani arhivski fond uglavnom obuhvaća zapise koji su nastajali u okviru vođenja imovinsko pravnih poslova, gospodarstva i financija na vlastelinstvu i kasnijem veleposjedu.

Radi se o jednom od rijetkih arhivskih fondova čije gradivo, iako tek djelomično očuvano, živo ocrta ustroj, upravu i djelovanje vlastelinstava u širem okruženju te život i rad vlastelina i njihovih podložnika na području istočne Hrvatske u razdoblju od početka 18. stoljeća do 1945. godine.

Izložba arhivske baštine obuhvaća tematske cjeline: Vlastelini u znaku grba; S papirom i perom kroz povijest; Vlastelinsko kazalište u Valpovu; Vlastelinstvo, zemlja i ljudi; Obitelji, osobe, odnosi i veze; Vlastelini i njihovo značenje u široj zajednici.

Pisani i ilustrirani tragovi koji danas predstavljaju arhivsku baštinu Valpovačkog vlastelinstva obuhvaćaju različite zapise na pergameni, papiru i drugim materijalima, diplome vladara, svjedočanstva različitih događaja, pisma dragim osobama, genealoške zabilješke, popise dobara, ugovore, račune i mnogo drugih dokumenata,

koji su u vlastelinskom arhivu bili brižljivo odlagani i pomno čuvani. Tu je i trag najstarije kazališne zgrade u kontinentalnoj Hrvatskoj koju je podigao Joseph Ignaz Sigismund barun Hillebrand von Prandau 1809. godine na majuru u neposrednoj blizini dvorca u Valpovu. Bogatstvo prirode, omeđeno područje, potencijal ljudi, vlastelinska i podanička prava, uređeni odnosi i miran suživot, čine vlastelinstvo mjestom rasta ekonomskih dobara i razvoja društva kroz povijest. Vlastelini su svojim rođenjem te građenjem odnosa, od obitelji, preko odnosa s drugim pripadnicima staleža, sve do statusa kod vladarske kuće, stvarali uvjete za svoj trenutni i budući položaj u društvu, često u službi carstva i zajednice u kojoj su živjeli, u svjetovnim i crkvenim krugovima, u Valpovu i u Valpovštini, u Osijeku i u Slavoniji, u Zagrebu i drugdje u Hrvatskoj, u Beču i širom monarhije.

Muzej Valpovštine smješten je u nekadašnjem obiteljskom obitavalištu valpovačkih vlastelina, baroknom dvorcu Prandau-Normann, u središtu Valpova. Obitelj baruna Hillebrandu von Prandau i grofova Norman Ehrenfelški bila je u posjedu dvorca – utvrde od 1721. godine do 1945. godine. Tijekom ta dva i pol stoljeća vlastelinstvo je dalo obilježje cjelokupnom kulturnom životu Valpova, ali i Slavonije i Baranje. Muzej je danas u posjedu vrijedne zbirke iz ostavštine plemićkih obitelji. Kako je Muzej Valpovštine smješten u domu obitelji, ostavština je prezentirana u autentičnom ambijentu. Iz predmeta koji su bili inventar dvorca iščitavamo preferencije i životni stil obitelji koja je njima bila okružena u svojoj svakodnevicu. Predmeti nam danas govore o imućnosti i rafiniranom ukusu članova obitelji, ali i o organiziranosti domaćinstva.

Na izložbi će biti prezentirana zbirka porculana, zbirka stakla, zbirka srebra te primjerci namještaja. U fondusu muzeja u Valpovu su i likovna djela : minijature na bjelokosti, ulja na platnu, akvareli, bakropisi, bakrorezi i litografije poznatih autora. Prezentiramo i vrijednu zbirku starih fotografija iz obiteljske ostavštine. Autori fotografija su svjetski poznati fotografi sa samih početaka fotografije.

U **četrtek, 15. ožujka 2018. u 11 sati** u prostorijama Muzeja likovnih umjetnosti održat će se press konferencija za medije i zainteresiranu javnost na kojoj će biti поближе predstavljena izložba i jedinstven primjer suradnje baštinskih ustanova.

U **četrtek, 22. ožujka 2018.** održat će se otvorenja svih četiriju izložbi prema sljedećem vremenskom slijedu:

11:00 – Državni arhiv u Osijeku

12:00 – Muzej Slavonije Osijek

13:00 – Muzej likovnih umjetnosti, Osijek

14:30 – Muzej Valpovštine, Valpovo